

DESCOBRIM LA CIUTAT OCULTA. Patrimoni i Arqueologia de La Suda.

Teresa Badia Freixenet

Mestra i Coordinadora del Programa des de l'ICE de la UdL de Lleida

INTRODUCCIÓ

L'Institut de Ciències de l'Educació (ICE) de la Universitat de Lleida té com a un dels seus objectius contribuir a la formació permanent del professorat de tots els nivells educatius i l'assessorament tècnic en el camp de la planificació i la investigació educativa.

Des del curs 1994-95 l'Ajuntament de Lleida i l'ICE han establert relacions permanents mitjançant convenis de col·laboració per al desenvolupament de programes, materials i activitats per a la difusió del patrimoni arqueològic de la nostra ciutat.

Aquesta col·laboració va començar gràcies a l'interès de la secció d'arqueologia de l'Ajuntament de Lleida per donar a conèixer els seus treballs d'investigació històric-arqueològica i el de l'ICE per impulsar programes d'educació entorn al coneixement i interpretació de la ciutat que servissin de suport a les activitats que duïen a terme els centres educatius en aquest àmbit de la difusió de la cultura i el patrimoni de la nostra ciutat.

En aquest marc l'ICE ha estat el responsable de coordinar el projecte i desenvolupar els programes pedagògics i els materials didàctics; en tant que l'Ajuntament va contribuir i contribueix amb l'assessorament tècnic, facilita el material arqueològic i l'espai idoni per al desenvolupament de les activitats dissenyades i es fa càrrec dels costos del mateix.

DESCOBRIM LA CIUTAT OCULTA. Arqueologia i patrimoni de La Suda.

El Turó de la Seu Vella és sense cap mena de dubte la zona més monumental i emblemàtica de la nostra ciutat, determinada essencialment per l'existència de La Seu Vella, La Suda i el sistema de fortificacions. Les investigacions arqueològiques dels darrers anys corroboren la seva importància històrica en la configuració de la ciutat i la seva evolució al llarg del temps.

El programa **Descobrim la ciutat oculta. Arqueologia i patrimoni de la Suda**, incardinat en un projecte més ampli, **El coneixement de la ciutat i la seva interpretació**; té com a principals objectius:

*Apropar els ciutadans i ciutadanes a la ciència arqueològica com a eina de coneixement del nostre passat.

*Potenciar actituds i valors de respecte i estima a la ciutat i al patrimoni.

*Imbuir una presa de consciència que la ciutat actual és el resultat de la suma i interrelació del llegat cultural dels diferents pobles i cultures que han format la nostra història.

*Contribuir a fomentar i potenciar actuacions responsables i compromeses per a preservar el patrimoni per a les generacions futures.

Per a dur a terme l'experiència es va constituir un grup de treball format per docents de primària i secundària, assessorat per arqueòlegs de la Secció d'Arqueologia de la Paeria, que va elaborar un material didàctic el qual després de ser experimentat i revisat a partir de les valoracions dels centres participants, va veure la llum com a publicació didàctica el curs escolar 97-98.

Les activitats del programa estan adaptades per alumnes de cicle superior de Primària, ESO i Batxillerat.

Aquest material didàctic està format per tres volums:

Descobrim la ciutat oculta. Arqueologia i patrimoni de la Suda 1

Adreçat a alumnes de cicle superior de Primària.

Descobrim la ciutat oculta. Arqueologia i patrimoni de la Suda 2

Adreçat a alumnes de primer i segon cicle de ESO

Els volums 1 i 2 treballen el mateixos continguts i objectius éssent diferents únicament en el grau d'aprofondiment i en la complexitat de textos i activitats.

Descobrim la ciutat oculta. Les fortificacions de la Seu Vella 3

Adreçat a segon cicle de ESO i Batxillerat. Aprofundeix en el coneixement del sistema de fortificacions de la Ciutadella de Lleida.

Aquest curs escolar s'ha experimentat el nivell quatre, que és una introducció a l'arquitectura i s'està iniciant l'elaboració del nivell 5 que aprofundirà en el coneixement de l'edifici de la Suda des de la seva vessant històrica.

Aquest material didàctic està estructurat en tres blocs d'activitats, un primer bloc a realitzar a l'aula abans de la sortida, un segon bloc a realitzar durant el treball de camp i que són guiades per un monitor/a, i un tercer bloc en el que es proposen treballs d'ampliació, síntesis i avaluació.

El treball de camp el formen dues activitats diferents i complementàries:

- * El recorregut pel Turó: la Ciutadella i l'edifici de La Suda.
- * El taller d'arqueologia

El recorregut pel Turó: la Ciutadella i l'edifici de La Suda.

Amb el recorregut pel Turó es pretèn fer una immersió en l'entorn físic que ens servirà per a contextualitzar el treball posterior del taller d'arqueologia.

La visita a aquesta zona implica un anàlisi i una interpretació de fets històrics lligats a la transformació urbanística, arquitectònica i cultural que ha sofert el turó al llarg del temps. Aquesta observació i interpretació històrica permetrà que els nois i noies puguin adonar-se del llegat que ens han deixat els diferents pobles i cultures que han ocupat aquest indret. En resum els permetrà interioritzar la idea que la ciutat és un element viu i en constant transformació, que els edificis i construccions que hi podem trobar no són unes pedres qualsevolles sinó documents del nostre passat i en conseqüència un bé col·lectiu que cal estimar, preservar i transmetre a les generacions futures enriquit amb els bens culturals i materials de tots i totes com a integrans d'una comunitat i un poble.

El taller d'arqueologia. Un joc de simulació.

A l'interior de l'edifici de la Suda, actual seu dels serveis tècnics i magatzem de la Secció d'Arqueologia, s'ha habilitat un espai per a desenvolupar el taller.

Per tal d'introduir als escolars en les diferents fases del treball arqueològic s'han dissenyat plafons explicatius amb imatges i textos del procés d'excavació, classificació del material, estudi, magatzematge, restauració i interpretació. Aquesta informació es complementa amb un vídeo i una recreació en volum d'una estratigrafia.

La pràctica arqueològica es centra en simular el procés d'identificació i classificació de material mòble, concretament utilatge de ceràmica, mitjançant la manipulació de peces originals recuperades en les diferents excavacions de la ciutat.

La ceràmica correspon a quatre grans entorns cronològics: ceràmica d'època romana, ceràmica utilitzada en l'època medieval, tant àrab com cristiana; i ceràmica característica de l'època moderna. Mitjançant l'estudi d'aquestes peces ceràmiques, els joves "arqueòlegs" estudien les característiques de cada fragment i l'associen a un temps, a una cultura i a uns fets històrics rellevants per a la nostra ciutat. Per facilitar aquesta interpretació tenen a la seva disposició uns materials de consulta adaptats didàcticament.

Aquesta pràctica permet als joves valorar el material arqueològic com a documents històrics del nostre passat i per tant mereixedors de respecte i protecció com a bens patrimonials.

El contacte directe amb els professionals de l'arqueologia facilita la revalorització de la professió de l'arqueòleg com un investigador que participa en la recuperació i interpretació de la nostra història.

El projecte "Descobrim la ciutat oculta" a través de la pràctica arqueològica, obre una via de reflexió i debat sobre la complexitat del fenomen humà, de la diversitat cultural del pobles, i de l'acceptació del passat històric com una part de nosaltres.

En una societat com la nostra, cada vegada més multicultural, és del tot necessari educar en actituds i valors de tolerància, respecte i comprensió vers altres patrons culturals diferents dels nostres.

VALORACIÓ I REFLEXIONS GENERALS DE L'EXPERIÈNCIA.

Des del seu inici uns 2500 escolars de la nostra ciutat han participat en les activitats del programa i per a la gran majoria ha estat el seu primer contacte històric amb el Turó i ha suposat una descoberta de la professió de l'arqueòleg.

La valoració que els centres participants fan de la mateixa és altament positiva en els àmbits organitzatius, de continguts, metodològics, materials didàctics utilitzats i monitoratge. Gràcies a les valoracions, propostes de millora i la pròpia experiència anem creixent dia a dia millorant les activitats ja consolidades i obrint nous camps d'actuació per a futurs projectes. Com a més imminent podem parlar de l'obertura del programa a la ciutadania en general, que ja hem experimentat durant tres diumenges del mes de novembre i que consolidarem com activitat cultural i d'opinió a la tardor d'aquest 1999.

Per al professionals que hi hem participat i hi participem suposa un enriquiment personal donat que ens ha permès aprofundir en el coneixement de la nostra ciutat , prendre consciència de la importància de les intervencions arqueològiques en el centre històric, i interrelacionar-nos amb persones d'altres àmbits professionals adquirint una visió més àmplia i completa de l'entorn en que ens movem.

Des de l'ICE de la UdL tenim la il·lusió de continuar treballant, conjuntament amb altres institucions ciutadanes, en el projecte comú de ciutat educadora, que va més enllà d'actuacions aïllades en llocs concrets, i que ha de ser alhora el marc i l'objectiu de totes les activitats educatives que es dissenyin en un futur proper. És per això que la ciutat i els seus ciutadans han de saber entrar en la vida educativa, no únicament dels escolars sinó també de la ciutadania en general, participant de la construcció d'una ciutat educadora en la que totes les actuacions són educadores.

(Quadre 1. Concepte de ciutat educadora. ICE de la UdL, 1997)

Una ciutat serà educadora si ofereix amb generositat tot el seu potencial, si es deixa prendre per tots els ciutadans, si ensenya a fer-ho als seus infants i joves. La ciutat esdevindrà aleshores, per a ells, país natal, crearà records, sabrà fer viure el pas de les estacions i fins comprendre la natura. Serà així que, a partir de la pròpia identitat, amb confiança interna, sorgiran els lligams entre tots els ciutadans del món.

Carta de Ciutats Educadores. Barcelona 1990

BIBLIOGRAFIA:

AAVV (1996): La ciutat educadora. Lleida. Edicions de la UdL. Col·lecció Àgora.

AAVV (1997): Hacia una educación multicultural. Monográfico. Barcelona. Cuadernos de Pedagogia número 264.

AAVV (1994): Jornades de didàctica. Història de Catalunya. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament.

CAMPS CERVERA, V. (1994): Los valores de la educación. Madrid. Grupo Anaya. Colección Alauda.

Departament d'Ensenyament (Generalitat de Catalunya), (1996): Educació intercultural, Barcelona.

CÉSAR COLL . Mayo 1998 / nº 269 / Cuadernos de Pedagogía. El proyecto Educativo de ciudad.

EULÀLIA VINTRÓ. Barcelona Educació. Marc-abril de 1997. El projecte educatiu de ciutat.

AAVV.(1998). Los valores y la didáctica de las ciencias sociales. IX Simposium de Didáctica de las Ciencias Sociales. Ediciones de la Universidad de Lleida.

Comunicant:

Teresa Badia Freixenet

Mestra i Coordinadora del Programa des de l'ICE de la UdL de Lleida

Pl. Víctor Siurana, 1 . 25003 de Lleida

Tel: 973 70 20 41

Fax: 973 70 20 40

E- Mail TBadia@ice.UdL.es

Suport visual diapositives i transparències

